

НАША НИВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Віленская вул., № 29.
Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г.—2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.—4 р. на 6 мес.—2 р. 3 мес.—1 р. Перамена адрэсу—20 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошнія старонкі па 20 кап. за лінейку малымі літарамі Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланыя у рэдакцыю, павінны быць чытабельна напісаны с праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішча разам с фаміліяй, што на захочэ каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рэдакцыя пакдае за сабой права напраўляць і ўкарачываць прысланыя рукапісы і аўтарам назад іх не зьвертае.

Год X.

2 Красавіка 1915 г.

№ 12—13

Іх отказ.

Яны не змяніліся...

«Нашы» паны — палякі, апрача невялікай грамадкі людзей з святалейшымі галавамі і шчырымі сэрцамі, і сягоньня астаюцца такімі, якімі былі паўвека таму назад.

На кліч да згоды, кінуты ў Польшчы, мы атказалі, што с Польшчы мы не сварымся і ня хочэмо сварыцца. Наадварот, згода з нашай найбліжэйшай заходняй суседкай роўна патрэбна і карысна як для яе, так і для нас. Але — апрача палякоў у Польшчы — нам давалася жыць ешчэ з іншым гатункам палякоў: з нашымі «тутэйшымі» палякамі — панамі, каторыя ў часі прыгону былі распадарамі жыцця і менья беларускага селяніна-хлебараба. Мы казалі, што, дзеля поўнай згоды ў нашым краю між тутэйшымі нацыямі, «нашы» палякі павінны адрэцца ад панавання і заняць мейсцо роўнапраўных грамадзян зямлі Беларускай. Мы ждалі іх слова — іх аказу.

І яны атказалі...

Першая атказала «Gazeta Codzienna». Як і заўсёды, на нашы шчырыя словы яна атказала браней.

Мы пісалі, што польская інтэлігенцыя павінна рушыцца ня толькі аб «сваіх» — палякоў, але і аб беларускі народ, каторы дае ей хлеб штодзённы. У беларусоў — 9 мільёноў селян, а інтэлігенцыя — мала; у палякоў — наадварот: «народу» — малая жменьа, а інтэлігенцыя — многа. І гэтыя інтэлігенты павінны працаваць ня толькі для «сваіх», але і дзеля беларускага сэрмяжнага народу.

«Gaz. Codz.» ўсё перакруціла: гэтае зусім справядлівае нашае жаданьне яна растлумачыла так, быццам мы дамагаліся:

«Ты, паляк, адрэкайся ад сваёй нацыі, ад сваіх братаў, гавары на беларуску, пішы і выдавай кніжкі для беларусоў, ствары беларускую літаратуру, закладзі беларускія школы, — ну, і перад усім аддай беларусам усё, што маеш, што сабраў сваёй крывавай працай»

О, так, «крывавай працай» збіралі вы, панове, ўсё, што маецце, толькі-ж не сваёй, а нацыяй: працай цэлых пакаленьняў беларускіх селян! І калі цяпер наш народ, што на вас рабіў сотні год, жадае атплаты за векавую працу, — «Gaz. Codz.» мае сьмеласьць называць беларусоў «жэбракамі», іх культуру — «жэбрацкай»!

Гэта — здэк. Такім здэкам газета, каторую за рэдактара падпі-

сывае духоўная асоба, атказала на кліч да згоды!

За «Gaz. Codz.» выступіў і «Kurjer Litewski» — газета польскіх нацыяналістоў. Атказ «Kur. Lit.» — ня гэтулькі шчыры, як «Gaz. Codz.»: ён хітравы.

«Kur. Lit.» прычыніўся не адрэкаецца ад згоды. Расказаўшы, што рэдакцыя «ня ведае», хто калі падсоўваў расейцам праект «падзяліць» беларусоў (— а гэта як раз найлепей ведае рэдакцыя «Kur. Lit.»), — газета піша:

«Шры розніцы паглядоў на правы і павіннасьці суседзкіх народаў: напружэні, трудна гаварыць аб згодзе і супольнай працы ня толькі «тутэйшым» палякам, але і тым с Польшчы, што незнаёмы з нашымі варункамі жыцця. Мо' на сцэну выступіць грамадзкія працоўнікі іншаго гатунку і з іншымі паглядамі, — тады пагутарым. З нашаго боку перашкод да перагавору і згоды яны не спаткаюць».

Адным словам, цяпер «Kur. Lit.» аб згодзе з беларусамі гаварыць ня можа, бо... яму не падабаюцца беларускія працоўнікі!

Коротка і ясна: «тутэйшыя» палякі, прыгонныя паны і сыны іхныя, з беларусамі працаваць ня хочудь. Ніякай павіннасьці плаціць прасьветаі тым, хто ўсё жыццё сваё ліе пот, працуючы на панскіх загонах, яны не прызнаюць.

С такімі палякамі згоды быць ня можа!

Але, дзякуй Богу, не на іх сьвет клінам выходзіцца: поруч з «прыгоншчыкамі» у нашай старонцы ёсьць людзі, каторыя, баронячы сваю польскую культуру, не забываюць, што яны — тутэйшыя грамадзяне, што і на іх ляжыць павіннасьць памагаць галодным, асьвецаць дёмных людзей — ня глядзячы, якой яны нацыі і веры. Праўда, гэтых палякоў у нас ешчэ мала. Яны нават ня маюць сваёй газеты — ня маюць голасу. Але тыя сьветлыя думкі, дзеля каторых здаўна працавалі Чэчоты, Міцкевічы, Конарскіе і ім падобныя, жывуць і цяпер і вядуць польскіх дэмакратаў па дарозі да згоднай працы ўсіх нацый нашай старонкі.

Мы верым, што сілы польскіх дэмакратаў узрастуць, як над зямлёй Беларускай засьведзіцца зорка лепшай будучыны. А шчыры дэмакратызм створыць той залаты мост, каторы з'яднае ўрэшці народы нашаго краю ў адну вялікую, згодную сям'ю і каторы польскі нацыяналісты цяпер не даюць збудаваць.

а—н—а.

каторыя расейскае войска карысна атпірае. На Каўказкім фронці бітвы зводзіліся к таму, што расейскае армія карысна атпірала туркоў з некаторых занятых імі мейсцоў Расейскай зямлі на Каўказі. На Заходнім — францускім фронці, дзе французы, англічане і бэльгіяцы вядуць барацьбу з немцамі, па даўнейшаму, як ужо гэта вядзецца каторы месяц, перэвагі на каторую небудзь з ваюючых старон німа. Павэдлуг загранічных вестак, як хаўруснікі, так і немцы маюць адзінакаваю сілу — па 1 мільёну 800 тысяч ваюючых. Агулам жэ кажучы, весна застала гату усесьветную ваіну у дужэ невыразным палажэньні, і хто возьме нарэшці верх у гэтым змаганьні мільёноў, пакажэ хіба толькі адзін час — пакажэ весна і лета.

На ўсходнім фронце. 17 марта на фронце к захаду ад Нёману бітвы не спыняюцца. Расейскае войска у аколліцах Краснаполя, карысна пасовываючыся наперад, прымуціло немцоў пасьпешна адыйці. 18 марта на гэтым фронце расейцы атрымалі значную перэвагу над немцамі ў раёні Красна, што на захад ад Сімно; пад напорам расейскаго войска праціўнік пачаў пасьпешна атступаць. 19 марта на Нёманскім фронце расейскае войска пасьпяў заўзятай ночнай бітвы, не спыняючы наступленьня, аткінуло немцоў і, прычыніўшы ім немальне страты, падыйшло к іх пазыціям, што болей на ўсход ад Пільвышак, Маріамполя, Кальварыі, Сувалак і Августова. 21 марта на фронце к захаду ад Нёману бітвы пашыраліся для расейцоў карысна. 22 марта расейскае войска на некаторых участках у гэтым раёні карысна пасовывалася наперад. 23 марта тутакі аколліцах Маріамполя, Людвінова і Кальварыі адбыліся аддзельныя бітвы мейсцоваго характару. 26 марта — толькі невялікія ваенныя стычкі. 27 марта на гэтым фронце (на захад ад Нёману) раіцай расейцы атакавалі нямецкія пазыціі паміж Кальварыяй і Людвіновам і пасьпяў заўзятай бітвы на штыхі захапілі два рады акопоў. 28 марта — адбываюцца аддзельныя бітвы ў раёні рэкі Шэшупы. 29 марта на захад ад сярэдняго Нёману адбыліся аддзельныя бітвы. Пад Осовцам, а такжэ ў раёні Едвабно і паміж Піссай і Омалевам гарматныя стрэлянныя. Проба немцоў атакаваць вёску Шафранкі была безкарэснай. 30 марта на фронце к захаду ад Нёману расейцы адбілі некалькі нямецкіх атакоў.

У Галіччыні, на Карпатах бітвы ідуць вельмі сур'езныя і крывапраціўныя. Тутакі аўстро-нямецкае войска усімі сіламі стараецца спыніць наступленьне расейцоў, каторыя

гвалтоўна напіраюць на пазыціі праціўніка, каб заўладаць Карпацкімі праходамі. На сколькі у страпанна-цяжкіх варунках прыходзіцца вясьці ваіну ў Карпатах, можна судзіць з некаторых вестак ад Штабу:

Гэтак, ...17 марта ў раёні Воля Міхознай расейскае войска ўзбіраючыся па поясе у сьнегу па атклонных амаль зусім па скатах гор і вядучы заўзятую бітву ў лясох, спутаных дротам, шаг за шагам выбівало аўстрыякоў з іх акопоў і здабыло некалькі умацаваных высот глаўнаго Бэскідзкаго хрэбта. На Лютовіскім напрамку, ня глядзючы на страханную стрэлянину непрыяцеля і глыбокі сьнег расейцы так сама выперлі аўстрыякоў з іх некаторых пазыціяў. ...На Карпатах 18 і у ночы на 19 марта расейскае наступленьне адбывалася карысна, прычым найбольшай карысцю расейцы дасягнулі на фронце ад Воля Міхознай да Ужокскаго напрамку. Перэмагаючы аблітыя лёдам круцізны, пад страханнай стрэляннай аўстрыякоў, расейскае войска здабыло пасьпяў доўгай барацьбы на штыхі некалькі важных высот і амаль усе вершыны хрэбта Полоніна, што болей на поўнач ад вёсак Ветліна і Берагі Горныя.

Аднак, ня глядзючы на гэтыя страханьне варункі і на вельмі заўзята супраціўленьне праціўніка, расейскае наступленьне пакуль што не спыняецца і ўжо здабыло ўсе вершыны глаўнаго хрэбта Бэскід. Бітвы адбываліся у такіх болей-меней напрамках: у раёні Воля Міхова, Бартфэльд, Мезо-Лабора і Лютовіск, на Хоцінскім і Ужокскім напрамку, у раёні Ростокскаго праходу і ад Бартфэльдскаго да Стрыйскаго напрамку. Апошняя вестка ад Штабу такая: 29 і 30 марта барацьба у Карпатах ад Бартфэльдскаго да Стрыйскаго напрамку пашыралася з значнай сілай. Расейскае войска пасунолася па абадвух берагах Ондавы, на поўдня ад Строрко, здабыло некалькі высот к поўначы ад Тэлепоца і мела перэвагу на Ужокскім напрамку, дзе пасьпяў вельмі заўзятай бітвы высоты ў раёні вёсак Буковіц — Бенев — Высоко-Нізы перайшлі ў расейскі рукі, прычым расейцы захапілі 2700 злішніх палонных, 53 афіцэры, адну гармату і каля 20 кулемётоў. На высотах на поўдня ад Волосатэ і асабліва ў раёні Козювкі праціўнік кідаўся ў быстрыя заўзятыя атакі вялікімі сіламі. Усе гэтыя атакі расейцы атпёрлі з вялікімі стратамі для непрыяцеля. У Боковіні на немалым фронце на напрамку к Залешчыкам праціўнік у ночы на 29 марта пад праліўным дажджом у непрыгляднай цемнаце пушчаўся ў страханна заўзятыя атакі. Усёды расейская пехота, стрэчаючая праціўніка кароткімі ударамі на штыхі, быстра атрымлівала верх.

На Каўказкім фронце. Штаб Каўказкай арміі ў паведамленьні сваім ад 30 марта выясьняе падрабнасьці змаганья с турэцкім войскам за апошніе месяцы, ад часу, калі туркі былі разбіты каля Саракамышы і Караурганя. З гэтаго паведамленьня відаць, што расейцы, не зважаючы на трудныя прыродныя і кліматычныя варункі Каўказкаго раёну барацьбы, змаглі у шмат якіх мейс-

ВАЙНА.

Мінуўшыя два тыдні вялікіх перамен на ўсіх фронтах ваенных змаганьяў не прынеслі. На ўсходнім — расейскім фронці (у Польшчы і Галіччыні) бітвы не спыняліся, асабліва у Карпатах, дзе расейцы перэмагаючы надзвычайна перашкоды пасовываюцца напе-

рад, патроху займаючы некаторыя аўстрыяцкія пазыціі і цярабючы гэтакім чынам сабе дарогу у Венгерскую зямлю. У раёні расейска-нямецкай барацьбы, паміж Віслай і Нёманам, у некаторых мейсцох наступалі расейцы, а ў некаторых немцы пускаліся у атакі,

дох выперці турок за іх граніцу. Апошняя вестка такая: на Артынамскім напрамку расейскае войска пасовываецца наперад. На Прыморскім і Ольцінскім напрамках перастрэлка.

На Захаднім (Французскім) фронце — нічога важнага.

На моры каля Адэсы 21 марца узарваўся, наскочыўшы на расейскую міну, і затануў турэцкі крейсер «Меджыдзія». — Англіцка-французскі флот абстрэлівае далей Дарданелы.

На вайне і каля вайны.

Справа шпегоў. (Шведзкія паведамленні Штабу Верхоўнага Глаўнакамандуючага). На аснове атрыманых вестак аб дзеях падпалкоўніка Мясоедова, займаўшага абавязкі пераводчыка пры штабе 10 арміі, за ім пачалі сьлядзіць. Як толькі выкрыўся такім чынам праступны характар дзеяў гэтага штаб-офіцэра, маючага зносіны з агентамі адной з ваюючых з намі дзяржаваў, яго арыштавалі. У зьвязку з ім былі арыштаваны і другія западазронныя у гэтых самых праступках, асобы не належачыя да арміі. Назначэнае над Мясоедовым і яго хайрускімі следзтва ясна пацьвярдзіла нічым не апраўданую вінаватасьць першага. Дзеля гэтага Мясоедов быў аддадзены пад ваенна-палевы суд як абвінавачаны у шпягоўстве і мародзёрстве. Суд прызнаў яго вінаватым і засудзіў на кару сьмерці пера раз павешэньне. Прыгавар суду ўжо споўнены. Што датычыць другіх хайрусьнікоў гэтага цяжкага праступку, то следзтва аб іх прадаўжаецца дзеля акуратнага выжўленьня ўсіх асоб, прыналежных да гэтага справы. Павэдлог выяўленьня іх вінаватасьці, яны будуць аддавацца пад стасоўны суд.

П. Т. А.

Апошніе мінуты Перамышля. Карэспандэнт газэты «Berlinske Tidende» так апісвае апошніе мінуты перэд здачай Перамышля.

— Што перанёс гарнізон Перамышля, — да гэтага не дайшла-бы самая буйная фантазія. Вытрымаласьць гарнізона была надзвычайная. Хлеб даўно ўжо кончыў-

ся, так што на т генералы павінны былі харчавацца праснакамі. Заместа цукру ужывалі сахарыну, 9000 коні было забіта. Людзі паміралі, як мухі. У суботу, вечарам, генерал Кусманэк пацешыў гарнізон і сказаў раздаць апошніе кансэрвы. На кожнага салдата выдало па дзве порціі. Салдаты кінуліся на яду, як галодныя ваўкі, і знішчылі ўсё за адзін раз, але аслабеўшыя ад голаду жываты ня вытрымалі, і шмат салдатаў захварэло, а некаторыя памёрлі. Разжаленыя чуласьцяй Кусманэка, афіцэры, хочучы уладзіць яму неспадзеўку, згатавалі апошняга пачтовага голуба і прынеслі свайму камэнданту. Кусманэк падзякаваў і паслаў гэта свайму хвораму таварышу.

Натта трагічна прайшла апошняя ноч.

Кусманэк сабраў афіцэроў і зьварнуўся да іх з мовай, сярод якой ён моцна расплакаўся. Якраз у гэты драматычны момэнт паведамлілі, што у акопах у расейцоў грывіць музыка, і што аттуль нясуцца вясёлыя зыкі гымна.

Калі здача была пастаноўлена, ваенная рада паставіла знішчыць ўсё, каб не асталося ворагу. Раней ўзято знішчылі астаўшыся 1500 яшчэ ня з'едзеных кавалерыйскіх коні. Іх вывелі ды застрэлілі. Пасля задрыжэла паветра ад страшных ўзрываў, якія былі чутны за 60 вёрст. Узрывалі склады амуніцыі, крэпасныя магазыны, форты. Піроксіліновымі шашкамі (усобныя ўзрывныя прылады) ўзрывалі гарматы, адрываўлі у іх казёныя часьці, рабілі непрагоднымі, здымалі замкі. Часьць гарматоў была скінута у раку Сан. Ламалі стрэльбы. Патроны, рэвалверы, сумкі з патронамі кідалі ў Сан. Узрывалі бліндараваны поезд. Ля рэчкі Віхоры спалілі астаўшыся аэрапланы. Нарэшці рухнулі ўзвараныя масты, ўсяго пяць: два пера рэчку Віхору, тры пера Сан. Сіла ўзрыву была такая вялікая, што ўсе дамы на берагоў абедзвух рэк асталіся бяз шчыбін. Увесь горад, ўсе форты пакрыліся дымам. У апошні момэнт праз клубы дыму да неба ўзвыліся два аэропланы. Гэта два лятуні вяліцелі з крэпасці. На іх быў ў-

ложаны сумны абавязак даставіць у Кракоў і карпацкай арміі вестку аб здачы Перамышля.

З народных песьні.

Як чула мая доля... *).

Як чула мая доля,
Што не быць малайцу дома,
Быць малайцу ў няволі,
У рэкруцкім у наборы,
У салдацкім у прыборы.
Той маладзец дагадаўся,
Па вуліцы загуляўся,
На вечарочкі схаваўся,
За дзевачку схіліўся.
«Ой, дзевачка, маё сэрца,
Схавай мяне пад радзёнца!
«Ой дзевачка, мая душка,
Схавай мяне ў падушкі!
«Ой дзевачка, мая міла,
Схавай мяне ў пярэньку».

Ой дзевачка і схавала, —
Усей грамадзе расказала,
Злыя людзі і знайшліся,
Сені, кату аступілі,
Калом дзверы праламалі,
Узялі малайца звязалі,
Назад ручэчкі завязалі,
Пасадзілі ў вазочку,
Самі селі ў перадохку,
Сівых коней паганяюць,
На рэкруцкіх пагледаюць.
Прыехалі да Прылуці,
Раскавалі ногі-рукі,
Паставілі ў станочэк,
Галовачку астрыгаюць,
Дый малайца сунімаюць;
Палажылі яго спаць
Не цесову караваць:
«Сьпі, малайчык, высыйхайся,
За галовачку не хапайся,
«На староначку забывайся».
Той малайчык прахапіўся,
За галовачку схавіўся:
«Усё галовачка мая бедна,
Што чужая староначка —
«Ня родная мамачка».

Ох, у полі, полі ні дым, ні туман... *).

Ох, у полі, полі ні дым, ні туман,
Ды ў тым тумане тры войска ста-
ялі:

* П. Шэйн. «Матэрыялы для
изученія быта і языка русскаго
населенія Сьв.-Зап. края». Том I,
часць 1. Петраград, 1887 г.

Ды у першым войску коні заржалі,
Ды ў другім войску шаблі завілі,
Ды ў трэцім войску стала навіна.

Якая навіна? Брат брата забіў,
Ды забіўшы брата стаў лісты пісаць.
Ды ня ўспела маці лісты прачытаць,
Ды прысьпела маці сыночка прытаць:

«А мой жэ-ж ты сыночэк, дзе брата задзеў?»
— А я табе, маці, ўжо праўду скажу:

Ды любілі-ж мы, маці, адну панну,
Ды ехалі-ж мы, маці, пера адзін двор,

Скацілася шапачка з галоўкі да-
лоў,

А я яго прасіў, а ён не падняў.
Вывуў я, маці, вострусенькі меч.
Зняў я яму, маці, галоўку с плеч,
Кацілася галоўка шырокім дваром:

Цеклі, плылі, маці, рэчкі крыва-
вые,

Плакалі, галасілі ўдоўкі маладце.
Пакацілася галовачка па жоўтым пяску,

Нарабіла, маці, крыку галаску.

З вясной.

Прышла вясна, і пад праменьнямі вяснянаго сонца усё узрухнулася, скранулася з мейсца і з новым імпэтам рванулася ў перад: пачалася жывая праца, тварэньня цудоўнай красы зямелькі. Усё ўкруг так і гаворэ, так і заве да жыцьця, да працы збудаваньня лепшаго жыцьця, лепшай долі чалавека.

Беларускіе селяне! Досіць нам жаліцца на нашу нядолю, што дрэнна родзіць шнурок, што не ручыць скацінка, што капейкі німа на зварот, дроў німа палена пратапіць у хаці, досіць бедаваць і быць у паняверцы, бо нікто не паможэ у нашай бядзе, калі не паможым мы самі сабе, і мы будзім усё-ж тымі бедакамі, як і былі.

З гэтай новай вясной, калі зямелька зьлілася крывёй чалавека, калі у палэх густа свежых магілак і ліюцца ручаямі гарачыя сі-

На суд...

Пасвячаю лёззязьнікам.

На суд вам, кніжнікі, сябе я аддаю,
Судзіце па стацьцях, як піше ваш закон;
Было ж жыцьцё мне узаконены прыгон,
Хоць я не даў вам і не дам ставтаць душу сваю.

Мінаў я вашу фарысейскую сям'ю,
Мяне ня збесьціў вашым ідалам паклон,
Калі-ж з грудзей і вылетаў пракляцьця стогн,
То кляў я сам сябе і мук сваіх зьмяю.

Нічым грашыць ад вас грашнейшым я ня ўмеў,—
Шіў чарку крыўды і цяпення — усё да дна,
І не спаганіла мяне аблуда ні адна.

Адзін грэх толькі лёг мне на душу, як леў;
Праступак, судзьдзі, мой: я сэрца, сэрца меў!
Але ці-ж гэта так страшэнная віна?!

Янка Купала.

20 I—15 г.

„СТРАЖНІК“ *).

На Уласа ў мястэчку Койданові быў кірмаш і Міхалка з Волькаю паехалі туды, а дома асталося Амільян з жонкаю ды Міхалкавы дзеці. Сам Амільян выйшоў быў да Сарабасі, Альжбета ў кухні аглядалася, а дзеці самі гулялі ў хаці. Але дзеля таго, што Міхалкавы

дзеці былі задзірлівыя, а Амільянавы большыя, дык яны там гуляючы ўзялі трохі ды пацапаліся. Альжбета трохі пасварылася на старшаго Міхалкаваго, бо той ужо стаў кусацца ды паскалкам трэснуў Максімку па галаве.

Як толькі Міхалка прыехаў з Койданава, зараз-жэ яго дзеці і пачалі жаліцца, што цётка іх біла. Волька стала галасіць на ўсю хату, што німа як і дзяцей пакінуць; і так дзеці крыўдзіць, а то ўжо й самі сталі біць. Міхалка быў выпіўшы і, не разабраўшы ў чым тут справа, адразу наляцеў на Амільяна і на Альжбету.

— «Пастрэляю ўсіх!» — крычаў ён, — «і саміх пастрэляю і бэнсеў вашых. Дзеньгі мае падавай сюды», — абярнуўся ён да Амільяна, — «я с табой болей жыць ні буду!»

Як не стараўся яго Амільян сувакоіць — нічога. «Дзяліцца» ды і ўсё тут. Пашоў пазваў суседзеў, панятых, нарабіў крыку на ўсю вуліцу, назбіралася людзей. Волька зноў засакатала, што яна сама ніколі дзяцей ня біла, а тут нашлася другая маці.

— «Божухна мілы! ды хто ж іх біў? Ніхай таго пярун заб'е», — бажылася Альжбета: «бязбожнікі вы, вы людзям ня верыце».

Дык дзе там — яшчэ горай расхадзіліся, проста хоць ты ўцекай с хаты.

Міхалка зараз-жэ сабраў свае манаткі і перацягнуў іх к суседу Мікалаю; падзялілі сьвіньня, авечкі, збожа, якое было — усё пападам панятыя разьмерылі. Асталася толькі саха. Міхалка хацеў сабе ўзяць, а Амільян не даваў.

— «Не дам сахі, хоць зарэж», — крычаў Амільян: «гэта я сам зрабіў!»

— «Не маё дзела, хто яе рабіў. Саха будзе мая! І Міхалка штурхануў брата ў грудзі, вырваў саху і пацягнуў на двор. Амільян паваліўся, але хутка ухавіўся, падняў нейкі паскалак, падбег к Міхалку і хацеў выцяць

яго. Але той гэта скеміў; абярнуўся да брата, вырваў гэты калок ды зноў піхнуў Амільяна. Гэты зноў, небарака, паваліўся; тут падбегла Альжбета, ўчапілася за саху, Амільян ускочыў, схавіў Міхалку за валасы, паваліў яго і пачаў таўчы кулакамі пад бакі. Убачыўшы, што Міхалку б'юць, Волька ухавіла качалку і галосычы паляцела на гумно, а за ёю суседзі. Міхалка з Амільянам качаліся па зямлі і, каб не бабы, дык-бы Міхалку добра давялося, бо ён быў п'яны і нават на нагах ня мог трымацца. Прыбег стараста, назбіралася суседзеў — ледзьве іх расьцягнулі, ды й так у Міхалкі на лбе сядзеў гуз, а левае вока пазірала ў чужую шкоду. Пакуль Міхалка разгледзіўся, Альжбета тым часам схавіла саху і зацягнула ў гумно да суседа Янкі, а стараста й мужчыны сталі ўгаварываць братаў.

— «Яно-то гэтак», — казаў стараста: «німа таей дзяльбы, каб браты ня біліся; але-ж гэтак біцца, каб аж сінякі пад вачыма былі, дык што-ж будзе з гэтаго?»

— «Ён мяне будзе помніць!» — крычаў Міхалка: «гэты сіняк я яму ўспомню пера дваццаць гадоў... Ух!.. уйдзі з гле!» — кінуўся ён зноў на Амільяна, але суседзі яго недапусцілі і пацягнулі ў хату.

Міхалка не пашоў да брата ў хату, але пашоў да Мікалая, бо ў яго былі дзве хаты — адна малая пера сенцы, і ў малую ён пусьціў Міхалку.

— «Ды я-ж зразу казаў, што йначай быць ня можа», — казаў сусед Янка. «Дзе гэта відава! Гэта рэдка бывае, што жанатыя браты жывуць разам у вадной хаці. Мне самому давялося гэтак сама, — я ўжо гэта ведаю».

Амільян тым часам трохі абмыўся і пашоў ў хату, а людзі, бачучы, што болей ужо нічога цікавага ня будзе, сталі расхадзіцца.

— «Вот падзяка», — гаварыла Альжбета ў хаці: «каб ён не даждаў разжыцца. З ма-

* Гл. „Н. Н.“ № 11.

рочыне сьвязінікі,—ўсе, як мага, парупімся да агульнай працы здабывання лепшага жыцця, лепшай будучыні для нашай старонкі; бо толькі агульна ўсе узьняўшыся і злучыўшыся мы здоліем палепшыць нашу гаспадарку, крапчай змацавацца і жыць ня горш ад людзей. Ніхай кроў, гэтыя кургані і хаўтурныя сыневы не наводзяць на нас сумных думак, а загартуюць нас адвагай узьняўшы на новы шлях жыцця, і на нашай ніве закрасе лепшы ураджай, сьведчучы, што недарма памярлі гдзесь нашы браты і недарма мы асталіся тут жыць.

Хутчэй, браты ўсе, за працу! Працы будзе кожнаму; хай усякі прынясець, колькі можыць, карысьці у соты сваёй бацькоўшчыны, як тая пчэлінка мёд у свае соты і, глядзіш, праз колькі гадоў соты жыцця будуць поўныя. Усякі чытач „Нашай Нівы“, усякі сьведомы беларус, шырце асьвету у самыя цёмныя куткі нашай вёскі, завіде любіць усё сваё роднае, беларускае, сваю мову, сваю песню, свае звычаі; наладжывайце сельска-гаспадарскія гурткі, коопэратывы, кредитныя касы і г. д.

Васковыя хлопцы! Старайцеся, каб у кожную вёску прыходзіла «Наша Ніва», выпісвайце беларускія кніжкі,—калі труднавата з грашмі аднаму — выпісвайце колькі хлопцаў у складчыну,—і ў павольную гадзіну, аддыхаючы ці пасучы каня, чытайце іх,—у іх вы знайдзіце адбушымся сваё жыццё, горэ і радасьць і дарогу к лепшаму жыццю. Памагайце працаваць, дзе у хаці німа гаспадара.

Васковыя дзеўчаткі, кветкі нашага краю, глядзіце, каб астаўшыся сіроткі былі абмыты, абдзеты і абштыты, каб кросенцы іхніх матак былі датканы і палотны выбяляны на расіцы, бо гаспадыні прыходзіцца працаваць і за гаспадара.

Усе да працы хутчэй і бліжэй адзін да аднаго на помач! а засьведзіць ямчэй сонейка, над нашай зямелькай і прагляне доля шчасьця у нашу пахіліўшуюся хатку.

Міхалка Скарэўскі.

Думкі мужыка.

5

Бадай што круглы год топчэца быдлё па выгане, ломіць кусты абрываець лісьцё, свінныя падрываюць карэньня... Але нічагуткі! Прышла весна і ўсе кусты ізноў жывуць, ізноў веруць, што калісь так вырастуць, што ніхто ня зможа іх таптаць.

Так і наш край — Беларусь.

Але край жывец і жыць хочэ, і жыць будзе, пакуль сьвеціць сонцэ пакуль бяжыць вада ў рэках. Жыць будзе, бо наш зькрыўджаны край мае ўсяго ў меру. У меру кожная пара году ліець сваё багацьце, у меру лясы, горы, воды, не караў і не карае Бог трасеньнем зямлі ці другім нешчасьцем, як бывае у другіх краях; у меру ёсь усяго і ў беларуса, толькі-ж дзякуючы суседзям у яго шмат вась чого:

— „Як жывеш—здароў, куме?“

— „От! Ні тое, ні сёе, кульгаю то скокам то бокам“,—і пашоў переплетаць сваю гутарку славамі: тыц-мыц; туды сюды; так-сяк; знаць не знаю—ведаць ня ведаю; ніхай сабе; пасыля; с кута ў кут і вечар тут; не сягоньня, дык заўтра; круць-муць; вышэй пят не падскокчыш; з вады—лёд, з лёду—вада; ні с таго, ні с сяго; хто сьпяшыць, той людзей сьмяшыць; на перад не вытйкайся, ззаду не аставайся — серадзіны трымайся... І так без канца. Вось гэтаго за шмат. І калі беларуса страσανуць крыху, то астанецца здаровае цела, сталёвая воля, непакананая, багатая душа, астанецца дамавік-сьведка, каторы, не дармо, лічыцца двайнёй гаспадара хаты.

Л. Р.

Маленькі фэльетон.

Цёткі.

Каму на белым сьвеці невядомы гэты тып цікавых цёткаў, кат-

рыя любяць нюхаць чужыя закуткі і прыпечкі? Цёткі тые заўсёды павінны ведаць, што у суседзяў робіцца, якіе ў іх парадкі. Яны вельмі дасьціпны і стараюцца колькі мага апэдкаць, апаганіць сваіх блізкіх якой колечы бруднай плёткай.

Гэтыя цёткі-ведзьмы маюць вельмі вялікі нюх. Німа ім нічога болей патрэбнаго і сьвятога на сьвеці, як нюхаць, што робіцца у другіх, — нюхаць і нюхаць. Гэтакую натурку маюць яны ад самых нарадзін і да даўні сваёй яны ўжо не палешаюць. Іхніе загніўшыя вочкі гараць цікавасьцяй, каб бачыць усё, іхніе доўгіе насы на тры мілі выцягваюцца, каб нюхаць усё; іхніе габдзьрыстыя пальцы растапырываюцца, каб вырваць, выкапаць усё. Пасыля сьлюнявымі языкамі сваімі, разводзяць яны па цэлай ваколіцы свае весткі. Заўсёды і ўсюдах цёткі гэтыя робяць сваё:—хай вялікі пажар абхопіць вёску, то яны ня будуць старацца манаткі свае ратаваць, але будуць стаяць на старане і шукаюцца:

— Якіе у Аўдоці ня выкормленныя парсюкі!

— А якая Марыся дрэнны хлеб пячэ!

— А Габрук гультай!

— А Халімон тое робіць!

— А Цыпрук сёе!

* * *

Гэткімі добрымі цёткамі Бог не пакрыўдзіў нашу старонку.

Гэтыя цёткі добра вядомы тутакі сваім спрытам і кемнасьцяй. Грэх гаварыць—яны то з даўніх часоў былі доціць жывавы; але цяперака, калі кожны з нас неспакоіцца аб сваім сыну, бацьку і брату, што кроў сваю на вайне праліваюць, калі кожную мінуту бачыш прэд вачыма тваімі гэта вялікае усесьветнае пажарышчэ, дзе ўсе блізкіе суседзі націі у нас стараюцца, як мага, жыць разам дружна, каб лягчэй было-б змагацца з агульным нешчасьцем, што прыносіць вайна,—нават цяпер гэтыя самыя цётчкі паказываюць сваю сталё-

вую вытрываласьць — і робяць сваё на стары лад.

Часта

разводзяць плёткі, цькаваньня адной націі на другую. Адным словам робяць сваю паганую работу—шукаюць, а калі не знаходзяць, то іхняя багатая фантазія ўсё роўна, сатворыць данос такі-сякі...

Наздароўчэчка, цётчкі!

Нюхайце! нюхайце! дзеля таго што Бог вас гэткімі насамі надзяліў! Толькі ўсе вас ўжо даўно добра знаюць і нават слухаць вас—ужо усім абрыдло.

З. Б.

3 Беларусі і Літвы.

3 Віленшчыны.

Спажыўчыя запасы для Вільні. Гарадзкое упраўленьне вылічыло, што на кожны дзень патрэбна да Вільні даставіць: жыта 6 вагоноў, пшэнянай мукі 5, аўса 5, ячменю, бобу, гароху, фасолі 1, усе лякаго гатунту кашы і рыжу 2, гарбаты, мыла, сьвечак, сернікоў і інш. 1, масла і селядцоў 1, цукру 2, солі 1, газы 1, каменнаго угля 5, дрэва 20, аптэчных тавароў і тавароў для дызынфекціі 2, сена 3, жывёлы 6—агулам 61 вагон.

5,720 работнікоў. Бюро Працы (Вільня, Местовы Пассажа, Паліцейскі завул.) у гэтым часе шукае на выезд: 3,500 землякоў, 1000 углекоў, 100 цэгельнікоў (для выробу цэглы), 100 муляроў, 200 нагрудчыкоў зямлі ў вагоны. 400 выгрудчыкоў з вагоноў, 300 капачоў руды і 120 работнікоў для ўкладваньня рэак на чыгунцы. Запісывацца на гэтыя работы можна ў Бюро Працы ад 10 гадзіны раніцы да 8 веч.

Зьмена граніцы віленскай губ. Глыбоцкая Слабада, вілейск. пав., віленск. губ., па Найвышэйшым загаду прылучэна да места Докшыцы, барысоўск. пав., мінск. губ.

„Манополькі“ у віленск. губ. таюць як сьнег вясною. У цэлай

ленства, гультай гэты, цягаўся па сьвеці, цягнуў з нас грошы, а цяпер вот за ўсё аддзячыў».

«Дармо, маці»,—прагаварыў Амільян: «мы ня згінем, а ён не падыймецца. Бог усё бачыць».

Міхалка да вечара ўсю сваю драбнату перацягнуў к Мікалаю, а рэшту зляжыў у сьвіран. Хлеў астаўся яму і ён на заўтра, як падзяліліся, Амільянаву жывёлу павыганяў аттуль, а туды зацягнуў сані, калёсы і сваю частку сена і саломы. Кожны раз, як толькі ім прыходзілася дзе ўбачыцца, Міхалка такім поглядам акідаў брата, што той толькі адварачываўся і сьпешаўся скарэй уцячы ад яго.

— «А чорт яго ведае, што ў яго ў галаве»,—думаў Амільян,—«шчэ быў малы і то кідаўся с тапаром, а цяпер, як злосьны, дык з ім жарты малые».

І кожны раз, як толькі паказываўся брат, Амільян або ішоў у хату, або стараўся як можна скарэй прашмыгнуць каля яго. Затое Міхалка толькі й думаў, каб як напаганіць брата.

IV

Зіма кончылася скоро. У палавіні Вялікаго посту прыляцелі жаваранкі; сьнег увесь параставаў і толькі дзе-ня-дзе ў лесі ды ў канавах лежыў тоненькі лядок. За надзелю перад Вялікаднем людзі пашлі араць, бо земля ўжо добра прасохла. Пашоў і Міхалка, толькі не з Амільянавай сахою—ён купіў сабе нейкі модны плуг, такі, якога йшчэ ні ў кога не было у Лапцевічах. Амільян скоро засеяў сваю траціну, бо для яго гэта была прывычным дзелам, але з Міхалкам было іначэй. Ён думаў, што калі возьме модны плуг, дык ён сам будзе араць, ажно ня тое—то конь у яго

пойдзе не туды, куды трэба, то плуг выскачыць, нарабіць узрехаў, то тры барозны зробіць, то ні адной ня пусьціць. Сьмяюцца людзі: «Паглядзі, кажучы, як стражнік узараў модным плугам. Вот зародзіць, што адразу поўны засекаі наверхі». Але якбы яно не было, усё такі Міхалка ўзараў і засеяў. Бульбу, праўда, садзіў па Міколі, як ужо ў людзей з зямлі павылазіла, але усё сам рабіў, не наймаў нікога.

Здаецца, ўжо ўсё было наладзілася, дык на, табе — надаў чорт некаму сказаць Міхалку, што перад дзьяльбой Амільян атсыпаў сабе жыта і завёз да сьвёра. Злосьць, трохі перастаўшая ў Міхалкі на брата, цяперака зноў узьнялася, але нават горэй яшчэ. Тады ён злаваў на брата, бо трэба было злаваць, а цяпер ён проста ненавідзіў яго. Ды яшчэ к гэтаму Волька ўзяла ды пасварылася з Мікалаявай жонкай і с самым Мікалаем; а гэты, ня доўга думаючы, узяў ды выгнаў Міхалку с сваёй хаты. Крута прышлося Міхалку. Каб ня быў у злосьці з Амільянам, дык-бы пашоў к яму, хаця Альжбета й не хацела гэтаго, і вот Міхалку з жонкай прышлося перабірацца ў сьвіран. Ёсьці варылі ў суседа Янкі, а спалі і жылі ў сьвірні.

— «Ой, дык стражнік»,—гаварылі на сяле. — «Гэта ня тое, што там с шабляй сядзель на крэслах ды гарбату паніваць с чырвонай гарэлкай. Вось тут ты парабі, дык у цябе белыя блохі папаўзуць усюды».

Ды яно й праўда. Міхалку гэтак крута прышлося, што ён не раз чухаў патыліцу, думаючы аб сваім жыцці. А злосьць на брата расла ў яго сэрцы, і, бачучы, што ён ня згінуў пасыля дзьяльбы, як ён ўсім гаварыў, у яго галаву забраліся надобрыя думкі проці брата.

Калі ўжо залез чорт у рабрыну, дык яго й качаргою ня выганіш аттуль.

V

Лета ў Лапцевічах прайшло весела і хорапа, так як і лета ў ва-ўсякай беларускай вёсцы. Ужо на што, здаецца, цяжка было летам на полі: косіш, ці жнеш, а пот так і ліецца, так і чэкаеш, каб скарэй вечар ды каб трохі аддыхнуць,—дык дзе там: як толькі вечар, вуліца аж грміць—песні, сьмех, гульня да самай раніцы. Нявесыла было толькі Міхалку Касапузаму. Людзі цешыліся жнучы, а яму прыходзілася толькі плакаць, глядзючы на сваю ніжку; бо ўсёроўна як сумысьля ўсюды і бадай чуць ня ўсё ў яго было нікчэмнае. Можэ гэта адтаго, што ён кепска ўзараў, ці можэ што позна сеяў—хто яго ведае. Але Міхалка ўсю віну зваліў на брата.

— «Гэта Амільян вінават»,—казаў ён Вольцы. «Ён ведаў, што сваю частку я буду браць ад Мікалаяваго боку, ну вась ён сваю траціну выпагнаў, а на маю нічога не вазаў». Волька нічога не казала, бо яна, жывучы дагэттуль у горадзі, нічога ня ведала і ня ўмела ў гаспадарцы. На што ўжо кросны ткаць, здаецца, ня трэба нічога лепшаго,—малые васковыя дзеўчаты ткуць,—а яна нават і ўзяцца за іх ня ўмела.

Хаты Міхалка сабе не паставіў, бо не было калі, ды праўду сказаўшы, не было за што, дарма што Амільян думаў, што ў яго многа грошай. Міхалка прасек у сьвірні два вокны, зрабіў печ, прыкінуў нейкіе сэнцы з дошчак і вышла нават нічагуткая хатка; ды йшчэ ён панастаўляў там гэтых крэслаў, ды шафу, дык на першы погляд здавалася, што нават і натта добрая хата.

С. Вірыло.

(Канец будзе).

губэрні асталася ўжо толькі ўсяго каля 20—25 „казёнак“.

Нешчасце. У млыне Тур'я, лідск. пав., служачы ў гэтым млыне П. Куроўскі праз цікавасць зайшоў у млынарскае памешчэнне і папаў рукой ў круціўшыся вал. У гэты момэнт вал захапіў вопратку Куроўскага і пачаў круціць яго, аж парваў усяго на куска.

3 Міншчыны.

Страшэнная паводка у Мінску. З раніцы 25 марца пачала быстра падымацца ў Свіслочы вада. К паўдню ў нізкіх часцях горада рэка, выйшоўшы з берагоў, змыла масты і затапіла вуліцы, падворкі і сямлібы. Да вечара паводка прыняла угрожаючыя размеры. Шмат вуліц, сямліб і дамоў заліло вадою і адгарадзіло ад верхніх часцін горада. Перэезджаць з месца на месца прыходзілася ў чоўнах; быстры напор вады зносіў з падворкоў хатняе дабро, птацтво і дробную жывёлу. Стражы гарадавікоў і пажарных усю ноч ратавалі жыхароў з найболей пацярпеўшых месцаў.

Заліло вадою, болей-меней, 400 з лішнім будоўляў, шмат крамоў, майстэрняў і фабрык. Пацярпеўшыя размешчаліся ў сваякоў і знаёмых, а іншыя, чакаючы спады вады, бытавалі пад голым небам. Паводкай заліло і электрычную вадаправодную станцыю, так што ў ночы не хапала ў горадзі сьветла і для піцьця вады. З гэтай прычыны і некаторыя фабрыкі і заводы не маглі працаваць.

26 марца с паўдня вада пачала убываць, а людзі пачалі прыводзіць у парад свае спаласканыя дабыткі.

Забарона скупіваць скуру. Начальнік мінскага ваеннага округу, выдаў загад, на каторым, пад карай 3 мес. турмы і высылцы з округу, забараняецца скупіваць ад ваенных чыноў і ваенных устаноў скуру з забітай жывёлы.

Спажыўчыя таварыствы аткрываюцца ў Шчорсах, навагр. пав., і ў с. Бостыне, піск. пав.

Новая чыгунка цераз мінскую губ. Упраўленне новааткрытай Падольскай чыгункі паведамляе, што ад 10 марца ўжо пачалася работа пры ўкладцы глаўнаго шляху гэтай чыгункі ад станцыі Жлобін Ліб.-Ром. чыгункі па напрамку к ст. Коросень Паўдн. Заходн. чыгункі. Гэтая Падольская жалезна-дарожная лінія перэсекае забруйскі і мазырскі паветы, мінскай губ.

Пакары. У Мазыры згарэла фабрыка сернікоў „молнія“. Страты 350,000 руб. — У сяле Ячэнцы, ігуменск. пав., згарэла 8 селянскіх сямліб. Страты 2,368 р.

Ня могуць вытрываць. Ігуменскі гарадзкі староста, які недаўна зрабіў прыговор аб забароне прадажы моцных напітоў на заўсёды, пачаў цяперака старацца аб пазвадзеньні аткрыць хоцьбы адной шынкуўні, бо вась ігуменцы гэткаго посту ня могуць вытрываць.

За прыговор аб шынкуўні. Ададзена пад суд столпецкага мешчанскага старасту Несвіжскага за тое, што пазволіў падмаць на сходзі пытаньне аб астаўленьні Ф. Століцай шынкуўні, калі сход ня меў на гэта права.

Варажбіткі. (Ад нашаго карэспандэнта). Ад пачатку вайны ў некаторых вёсках Піншчыны з'явіліся варажбіткі, каторыя карыстаючыся чужой бядою, абіраюць цёмных людзей, а найбольш «салдатак», бо гэтыя хочучы што небудзь даведацца аб сваіх можых і думаюць, што і напраўду варажбітка, пагледзеўшы на карты, ведае што з імі робіцца там — на вайне. І нясуць салдаткі гэнай варажбіт-

цы што катора папала — муку, крупы, сала, а то і грошы. Бывае, што апошнюю капейку аддаюць гэным варажбіткам. Ах, калі мы пакінем на астатак верыць розным знахаром, ды варажбітом!

Палешук

3 уеіх старон.

Аб прызыве. Апавешчэна Найвышэйшы Указ аб прызыве навабранцоў у маю сёлетняго году, каторым трэба было станавіцца к адбыванню ваеннай павіннасці ў 1916 г. На сёлетні прызыў павінны з'яўляцца ўсе тые дзяцюкі, каторыя радзіліся ў 1895 г. Хто мае право на льготу першаго разраду або атсрочку па сямейных ці службовых варунках, той загадзя павінен аб гэтым падаць на пісьме ці на славах заяву ў войскае прысутства, і не пазней таго часу, калі пачнуць у прысутстві агледаць прызываных.

Работнікі-углекопы Донецкіх угольных капальняў па загаду міністра вайны звальняюцца ад усеіх маючых быць прызывоў запасных на вайну.

Праца кабет і дзяцей. Уласці пазволілі да часу, аж да канца вайны, кабетам і дзецям да 15 год працаваць у ночы і ў пад'земельях капальняў каменнаго угля ў Эўропейскай Расіі. Да гэтаго часу такая праца кабет і дзяцей была забаронена.

Вайна і лекары. Павэдлуг ведамасцяў, якіе мае міністэрство ўнутрэньніх спраў, відаць, што с 31 тысячы лекароў, залічэнных у спіскі лекарскаго упраўленьня, болей як 16 тысяч пакліканы цяперака нясыці лекарскую помач у ваючую армію.

Проці палонных. Астраханскі губернатар забараніў прымаць на прыватную службу нямецкіх і аўстрыяцкіх падданных, высланых у Астрахань як ваеннаабавязаных, а такжэ прымаць учысьце гэтым падданым у ўселякіх публічных гульнях.

Генерал Алексеев. Як паведамляе «Нов. Вр.», на месце пакінуўшаго свой абавязак с прычыны падушайшаго на здароўі ген. Рузскаго камандуючым арміямі паўночна-заходняго фронту прызначаны генерал-от-інфантэры М. В. Алексеев.

Результаты абстрэлу Лібавы, як пасяля выясьнілося, такіе: забітых 3, раненых 7; вельмі пацярпеў параход «Валтыка». Зруйнавана каля 15 дамоў. Парвана шмат тэлеграфных правадоў. У шмат дамох выбіты шыбы.

Перасьцярога жыхаром Лібавы. На уліцах Лібавы такая абвешчэна абвештка: «Па загаду начальніка ахрани Балційскаго узбярэжжа, генерал-майора Бебровскаго, апавешчаю для ведамасці, што калі паявюцца над гор. Лібавай нямецкіе самалёты, то, каб не было нешчасных здарэньнеў ад асколкоў з выпусканых нашымі гарматамі знарадоў, трэба каб жыхары гораду і яго аколлі не выходзілі с хат, а хаваліся ў будоўлях праз увесь час абстрэлу нямецкіх самалётоў».

Зварот шкоды. На Ліб.-Ром. чыгункі апавешчэна прыказ, што пытаньне аб магчымасці звярнуць шкоды жалезна-дарожным служачым пацярпеўшым ад абстрэлу немцамі Лібавы, будзе толькі разгледжэно як скончыцца вайна.

Абаронца Перамышля генерал Кусманэк, прывезены ў Кіёу, пераведзены 14 марца на жыцьцё ў дом генерал-губэрнатара. Пры ген. Кусманэку знаходзіцца яго ад'ютант, а такжэ і прыстаўлены расейскі афіцэр. Генералу Кусманэ-

ку назволена мець пры сабе шаблю.

За перезд на чыгункі «зайцаж». На Паўночна-Заходніх чыгунках апавешчэна, што за перезд па чыгункі без білету, хоць у якім поездзі, вінаватые ў гэтым будучь карацца штрафам да 500 руб. аб 3 мес. арышту.

Скасаваньне мешчанскаго званьня. Урад маніцца апрацаваць праект закону аб скасаваньні мешчанскаго званьня на такіх асновах: 1) Мешчанскае званьне і яго установы касуюцца, прычым усе асобы належачыя да гэтаго званьня, будучь прыпісаны да горада ці да вёскі павэдлуг апошняго свайго месца прабываньня. Асабістыя правы і прывілеі гэтыхасоб астаюцца пры іх ва ўсёй поўнасьці. 2) Усе справы мешчанскіх устаноў, маецнасць і капіталы пераходзяць на ўласнасць гарадзкіх упраўленьняў, каторыя бяруць на сябе усе забавязкі, якіе былі зроблены да часу пераходу маецнасці на ўласнасць гораду.

Наказка дакумэнтаў с сэнату. Газета «День» паведамляе: Надовічы ў сэнаті была выкрыта прапажа важнаго дакумэнта са справы аб пераборах па накладных. Зробленай рэвізіёй устаноўлена, што кража дакумэнтаў адбывалася сыстэматычна. Пад суд цягнуць некалькі заінтэрасаваных асоб, дапусканых к прагляду гэтых спраў. Як выясьняецца, кража дакумэнтаў адбывалася пры помачы служачых. Спадзяюцца арыштоў некалькіх прыватных асоб, займаўшыхся справамі аб скупіваньні накладных, і так сама адвакатаў, вёўшых гэтыя справы.

Шайка грашароў. У Маскве выкрылі «працаваўшую» праз два гады у Маскве, на Каўказі і над Волгай шайку фабрыкантоў фальшывых грошай, фабрыкаваўшую пяцісотныя і сторульвыя бумажкі. Загадчык шайкі, заняўшы у сховах Злучэнаго банку яшчык на грошы, арыптованы. У яшчыку аказалася 200,000 руб. бумажкамі. Захошлена фабрыка.

Проці газет. Глаўны начальнік каўказскаго ваеннаго округу закрыву ў Тыфлісі на увесь час ваеннаго палажэньня грузінскую газету «Кавказская Ръчь», «Голосъ Кавказа» і армянскую газету «Арэв».

Самозгарэўшыя. У Томшчыні (на Сібіры) жыла сям'я Лужыных: бацька, маці і ўзрослы сын. Сям'я гэтая належала да сэкты так званых «безпапоўцоў-піліпоўцоў». Калі прыйшоў да Лужыных вураднік, каб даведацца аб іх сыне, калі яму адбываць ваенную павіннасць, то Лужыны вурадніка не пусьцілі ў хату. Вураднік пашоў

па паятых. Скарыстаўшы з гэтаго Лужыны падпалілі хату і разам з ёй згарэлі.

І. Перэц. Сёлета 21 марца памёр у Варшаві адзін з лепшых сыноў жыдоўскаго народу, паэт І. Перэц. Радзіўся ён у 1851 г. у горадзі Замосці, Любл. губ., але большую частку свайго жыцьця правёў у Варшаві. Перэц у сваіх містычна-романтычных творах з вялікай здольнасцяй і любоўю малеваў душу свайго народу, атульскую біблейнымі традыцыямі, і стварыў цэлую эпоху у новай жыдоўскай літаратуры.

У Фінляндзі па загаду камандуючаго Балційскім флотам, пад карай штрафам да 8,000 марак або на 3 мес. арышту, забаронена карыстаць прыватным асобам с тэлефону у прыморскім раённі ньюляндскай і або-бернборскай губ.— У Гальсінфорсі у сельска-гаспадарскім ліцэі ад сьнежня ўводзіцца навучаньне расейскай мовы.

У Польшчы. Як паведамляюць варшаўскіе гагэты, пад загадам А. Свентохоўскаго наладзіўся ў Варшаві Польскі Дэмакратычны Камітэт. — Надовічы так званы «Цэнтральны Абыватэльскі Камітэт» атрымаў ад Казны 3 мільёны руб. на пажыткі і замамогі для ахвяр вайны. З гэтых грошых мільён руб. будзе пажычэна для інтэлігенціі.

У Галіччыні. Як паведамляе «Прикарп. Русь», пасяля Вялікадня будзе наладжэна Перамышльскай губерня с 7-мі паветоў. Гэта будзе чацьвёртая губерня у заваяванай расейцамі Галіччыні. — Ваенны генерал-губэрнатар Галіччыны забараніў ўезд у Перамышль і выезд з яго як прыватным так і службовым асобам без стасоўнаго пазваленьня. — С Кракова паведамляюць у венскіе газеты, што ў Галіччыні ад ваенных змаганьняў пацярпело 100 гарадкоў і 6000 вёсак, прычым прычыненны ім школы налічываюцца у 2 мільярды крон (крона каля 40 кап.). 250 вёсак зусім знішчэны, 800 тысяч коні і 1 с паловай мільёноў штук жывёлы забраны арміямі.

Рэдактар-Выдавец

І. Луцвіч.

З гэтым нумэрам кончыцца тэрмін усім тым п. п. падпішчыкам „Нашы Нівы“, каторыя падпісаліся толькі на першыя тры месяцы 1915 г. Дык вось, каб не было перарыву у высылцы газэты, просімо чым хутчэй аднавіць падпіску.

Приймаецца падпіска на 1915 год на

„Нашу Ніву“

Год выдавецтва X.

Цэна «НАША И НИВА» на год с перасылкай—2 р. 50 кап.; на поўгода—1 руб. 25 кап.; на 3 месяцы—65 к.; на 1 м. 25 к. Усе гадавыя і поўгадавыя падпісчыкі атрымаюць дарма „Беларускі Календар“.

Адрэс рэдакціі: Вілень, Віленская 29.

Рэдактар-Выдавец І. Луцвіч.

Падпіску на „Нашу Ніву“ прыймаюць усе пошты у Расіі. Падпісваючыся на пошці за перасылку падпісных грошых плаціць ня трэба.